

nar que allò groc no era sinó la *pelalla* d'una pometa», Ant. Cayrol, *Contalles Cerd.*, 20). *Pelaina*. *Pelies* < *pelilles*. *Peloia* [DAg.]; *peloïna*.

Pelota 'cert teixit' [hapax de 1412, en el diccionari *AlcM*], d'on potser seria extret l'equivalent masculí *pelot* [1284 i 1295, DAg. i *AlcM* i en Muntaner]; tanmateix el fet que els oc. *pelha* «vêtement, habit; hardes, linge; guenille, haillon», *pelbat* «vêtement», *pelhier* «marchand de vêtements», medievals i freqüents, que avui *pelbot* amb el mateix sentit té gran extensió, i que tots ells vénen del ll. PĪLLĒUM, pl. PĪLLĒA 'casquet de feltre' etc., podria fer sospitar que tot plegat resulti d'una alteració d'aquests mots occitans, sigui per contaminació de l'oc. ant. *pelissa* 'vestit de pell' i altres derivats gallo-romànics de PELLIS, sigui per una espècie d'ultracorrecció occitanitzant de trobadors catalans, i d'importadors o teixidors de la nostra terra.

Empelar; *empelada*; *empel*.

Espegat [muntanyes espegades, DAg.]. **Espeleguinar*, *espeleguinat*, 'llevar la primera pela a l'alzina surera', derivat lògicament format en aquesta forma diminutiva-despectiva perquè aquesta primera pela és tan penosa d'arrencar com mancada de valor, d'on el derivat regressiu **pelegui* > *pelegri*, que després s'ha aplicat a aquesta primera pela [DAg.], mot ben conegut en el Baix Emp., Costa Brava, la Selva i tot el Maresme: la *r* afegida després a aquest *pelegri* i al verb *espeleguinar* (StPolM, i V. també *CostManc.* 1) [DAg.: Tossa, Emp.], que ha substituït *espeleguinar*, és per repercussió de líquides, ajudada per contaminació del parònim conegudíssim *pelegri*. Morfològicament paral·lel a *soleguina* 'insolació' CastPna. (SOL) etc.

Ha tingut un crèdit immerescut la mala etimologia *pela-grisa*, pensada acrítica (BDC III, 56) de Barnils (i causant de la cacografia *pelagri* que després ha fet forrolla): impossible morfològicament i fonèticament, i també dolenta en l'aspecte semàntic, com sigui que el *pelegri* és blanquinós i molt menys gris que la pela normal del suro; altrament és fals que aquest *pelegri*, com creia ell —fill d'una terra on no hi ha suros—, sigui adjectiu aplicat a l'arbre, car no és més que el nom substantiu d'aqueixa mena de suro sense valor: el mot important és el verb *espeleg(r)inar*, única cosa interessant (perquè només les peles posteriors tenen valor). Com que la zona surera coincideix amb la de la supervivència de l'article *es*, **l'espelegri* feia l'efecte d'un ús redundat amb dos articles i per això fou reduït a *es pelegri* = *pelegri*.

Espegarsar per encreuament amb *esfilagarsar*; en part alterat fonèticament com *espesegat*, *espelastre-gar-se*, *espegarsat*. De *peloia*, *espoïoar*.

A *repèl*, teixit o pelar a *repèl*, teixit de *repèl*, és contracció haplògica *rere-pèl*, format amb el ll. RETRO 'enrere', o sigui pelant o treballant en direcció contrària a la natural del pèl [1298]: «teixidor --- no aus fer draps de pessols, ni de borre<I>ló<n>s, ni de borra, ni de *repèl*, ni de gratusa» (RLR v, 96). En castellà es mantingué, de primer, una forma menys alterada [*redropelo*, 1495, Nebrija], després també alterada

allà, per dissimilació en *redopelo* [1575] i ulteriorment etim. pop. *rodapelo*, gall. *rodopio*. En el DTo. (1647 --- en part amb mala grafia): «pèl per amunt o a *rapel*: pilus adversus; tot me ve, esdevé o succeïx a *rapel*: omnia mihi accidunt adversa fortuna ---», «*repel* o *arrepel*».

Altrament, el mot, creat així, vingué a refundre's, dins la llengua, amb el verb *re-pelar* 'pelar de nou', 'pelar fortament o violenta', 'arrencar brutalment els pèls, el pèl' [cf. cast. *repelar* 1550], que en cat. ja tenim en StVicentF: «]hesuchrist --- fo molt menyspreat, abufetejat e *repelat*» (*Sermons* 1, 85.26). En els derivats vénen a confondre's les dues filiacions: *repelada*; *repeladura*; *repelament*; *repelat* freqüent com a malnom de persona en el P. Val. (*El Repelat* és un home de qui em parlaven a Xaló, 1962). *Repeló* 'cop violent a la cabellera, al cap' [1460, JoMartorell]: «dix al gran Caramany que li besàs la mà, e ell respòs que no-u volia fer; e prestament Tirant, ab la manyopa que portava en la mà li donà un gran colp al cap que lo-y feu inclinar prop de terra, e dix-li --- ara li besaràs lo peu e la mà encara que no-u vulles --- lo rey companyó seu, per no haver altre *repeló*, donà dels genolls en la dura terra, e besà-li la mà ---» (§ 151, Ag. II, 317); 'reveixí'; «erupció cutània» (Valor-Giner, 1950-55); en part alterat per contaminació de *pell* en *repelló*.

Repelós, aplicat a 'persona de difícil tracte' [Narcís Oller], també val. (Valor-Giner); *repelositat*. Cosa que a les tres Illes es diu *repelenc* 'aspre, rústec' [eiv. «áspero», PzCabr.], ja usat per l'Arx. Ll. Salvador: «aquell estil feréstec: tals característiques s'adiuen a meravella amb creacions de clima purament local; presenten, en canvi, un carís *repelenc* en aplicar-se a una obra com Somnis d'estiu ran de mar» (p. 21); i freqüent en la ploma d'AMAlcover [Contarelles]: «n'hi ha, a forrellons, d'adagis, y qualcun de ben *repelenc* y que no hi ha qui'l desllatic» [BDLC I, 50; BDLC xiv, 1925, 23].

Traspelar 'penetrar a través del pèl', 'traspuar', mot especialment mall. i pall.-ribag., que s'aplica de primer a la suor que brota a través de la pell: a la Vall de Boí ho sento precisament amb aquesta aplicació «l'espardenya de cànem és millor perquè així la suor va *traspelán*» (Taüll, 1953); altrament *traspelar* 'traspuar' és corrent a Mall. [BDLC VII, 300; XIII, 120] i coincideix bé amb l'it. *trapelare* «pénétrer; dégoutter» [ARom. XIII], «l'uscir d'un liquido dal suo vaso per piccolissime aperture» (veg. molts exs. en Petrocchi com «vino giovane che *trapela* tra doga e doga», «credeva che *trapelasse*, ma trasuda»).

DERIVATS SAVIS: *Pilós*; *pilositat*; *pilosella*. *Depilar* [Lab. 1864]; *depilatori* [id.]; *depilació*; *depilament*. CPT.: *Pelabarbes*. *Pelabou*. *Pelacabres*. *Pelacanyes* [DAg.]. *Pelafigues*. *Pelagats*. *Pelallengües*. *Pelapalles*. *Pelapatates*. *Pela-roques*. *Pelavergues* mall. [DAg.].

Pèl-blanc. *Pèl-curt*. *Pèl-fi*. *Pèl-llarg*. *Pèl-lluient*. *Pèl-negre*. *Pèl-obrat* mall. (DAg.). *Pèl-ras* [c. 1400]: «vestí-li cota longa e caparó, tot *pèl-ras*, així com era romàs al prom, e vestí-lo axí com a ermite», *Senescal d'Egipte* [NCl. XLVIII, 155; 1430, DAg.]. *Pèl-rodad* [DAg.].